

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 416/2018-84

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. januára 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Ladislava Orosza a Miroslava Duriša prerokoval prijatú sťažnosť obchodnej spoločnosti eustream, a. s., Votrubova 11/A, Bratislava, zastúpenej advokátom JUDr. Oliverom Korcom, Záhradnícka 4142/9, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s porušením čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 13 ods. 2 až 4, čl. 59 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv podľa čl. 11 ods. 1, čl. 26 ods. 1, čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd v spojení s porušením čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 3 ods. 1, čl. 4 ods. 2 až 4 a čl. 11 ods. 5 Listiny základných práv a slobôd, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s porušením čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Sžf 26/2016 z 26. januára 2017, za účasti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti eustream, a. s., podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Sžf 26/2016 z 26. januára 2017 porušené boli.

2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Sžf 26/2016 z 26. januára 2017 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný obchodnej spoločnosti eustream, a. s., uhradiť trovy konania v sume 374,81 € (slovom tristosedemdesiatštyri eur a osemdesiatjeden centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Olivera Korca, Záhradnícka 4142/9, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. mája 2017 doručená sťažnosť a 28. septembra 2017 doplnenie sťažnosti obchodnej spoločnosti eustream, a. s., Votrubova 11/A, Bratislava (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s porušením čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 13 ods. 2 až 4, čl. 59 a čl. 152 ods. 4 ústavy, základných práv podľa čl. 11 ods. 1, čl. 26 ods. 1, čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) v spojení s porušením čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 3 ods. 1, čl. 4 ods. 2 až 4 a čl. 11 ods. 5 listiny, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s porušením čl. 14 dohovoru,

ako aj práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Sžf 26/2016 z 26. januára 2017 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že rozhodnutím Daňového úradu pre vybrané daňové subjekty (ďalej len „daňový úrad“ alebo „žalovaný v 1. rade“) z 30. októbra 2014 daňový úrad ako správca odvodu určil podľa § 9 ods. 5 zákona č. 235/2012 Z. z. o osobitnom odvode z podnikania v regulovaných odvetviach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 235/2012 Z. z.“) sťažovateľovi ako regulovanej osobe nedoplatok zo zúčtovania odvodov vo výške 74 785 087,66 € za odvodové obdobie patriace do účtovného obdobia od 1. januára 2013 do 31. decembra 2013.

Proti rozhodnutiu daňového úradu podal sťažovateľ námietku, o ktorej rozhodlo Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky (ďalej len „finančné riaditeľstvo“ alebo „žalovaný v 2. rade“, spolu ďalej aj „žalovaní“) rozhodnutím z 5. decembra 2014 tak, že námietku sťažovateľa zamietlo.

Sťažovateľ následne doručil Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) žalobu, ktorou sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia daňového úradu z 30. októbra 2014 a rozhodnutia finančného riaditeľstva z 5. decembra 2014. O žalobe rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 2 S 235/2014-431, 2 S 43/2015-431 zo 14. októbra 2015 tak, že rozhodnutia žalovaných zrušil a vec vrátil daňovému úradu na ďalšie konanie.

Proti rozsudku krajského súdu podali žalovaní odvolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým rozsudkom z 26. januára 2017 tak, že rozsudok krajského súdu zmenil a žalobu sťažovateľa zamietol. Sťažovateľ poukazuje na to, že po *«uplynutí lehoty na podanie odvolania, dňa 28. novembra 2016, Správca dane a FR SR podali do spisu dokument s názvom „Vyjadrenie“ v ktorom rozšírili dôvody odvolania. O tomto dokumente*

Najvyšší súd Eustream vôbec neinformoval, nedoručil mu ho a neumožnil sa mu k nemu vyjadriť.». Sťažovateľ argumentuje tým, že najvyšší súd rozhodol „primárne na základe dôvodov uvedených vo Vyjadrení...“.

Sťažovateľ ďalej poukazuje na to, že jeho akcionár Slovenský plynárenský priemysel, a. s. (ďalej aj „SPP“), pre účely splnenia podmienok vyplývajúcich zo smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/73/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa zrušuje smernica 2003/55/ES (ďalej aj „tretia plynárenská smernica“), a nadväzujúcej zákonnej povinnosti podľa § 96 ods. 1 zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o energetike“) vložil do sťažovateľa svoj majetok a záväzky súvisiace s prepravou zemného plynu, ktoré tvorili samostatnú časť podniku akcionára. Povinnosť sťažovateľa nadobudnúť vlastníctvo k aktívam slúžiacim na prepravu plynu podľa zákona o energetike bola uložená v nadväznosti na implementáciu tzv. Tretieho energetického balíka Európskej únie.

Z daňového hľadiska bol predmetný vklad realizovaný ako nepeňažný vklad v pôvodných cenách podľa § 17d zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dani z príjmov“). Z účtovného hľadiska hodnota časti podniku, ktorá bola predmetom vkladu, predstavuje sumu 2 429 205 011,94 €. Sťažovateľ a SPP navrhovali, aby vklad bol realizovaný tak, že celá hodnota časti podniku bude započítaná ako vklad, kedy by sťažovateľ z danej transakcie nevykázal žiaden nerozdelený zisk v Medzinárodných štandardoch pre finančné výkazníctvo [International Financial Reporting Standards (ďalej len „IFRS“)], pričom táto transakcia by nepodliehala odvodu. Na základe požiadavky Slovenskej republiky ako majoritného akcionára SPP – ktorého súhlas s transakciou bol nevyhnutný – vklad bol uskutočnený tak, že na vklad bolo započítaných 240 000 000 €, z toho 200 000 000 € na zvýšenie základného imania a 40 000 000 € do rezervného fondu. Podľa IFRS bol rozdiel po zaúčtovaní odloženého daňového záväzku (470 543 860,91 €) vykázaný ako nerozdelený zisk (1 718 661 151,03 €).

Pre účely určenia základu dane z príjmov bol výsledok hospodárenia podľa IFRS upravený podľa opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky z 15. februára 2006 č. MF/011053/2006-72, ktorým sa ustanovuje spôsob úpravy výsledku hospodárenia vykazaného daňovníkom v individuálnej účtovnej závierke podľa medzinárodných štandardov pre finančné výkazníctvo v znení neskorších opatrení. V časti týkajúcej sa vkladu by sa rozdiel medzi hodnotu vkladu podľa slovenských účtovných štandardov (ďalej aj „SAS“) a hodnotou započítanou na vklad – po započítaní odloženého daňového záväzku – zaúčtoval ako záporný goodwill, ktorý by sa následne ihneď odpísal a zaúčtoval ako odpis záporného goodwillu (1 720 998 422,05 €) do výsledku hospodárenia podľa SAS.

Podľa sťažovateľa odpis záporného goodwillu vzniknutého pri zaúčtovaní predmetnej transakcie podľa SAS ako položka „vstupuje do výsledku hospodárenia podľa SAS. Pri zaúčtovaní vkladu podľa IFRS (štatutárne účtovníctvo Eustreamu) takýto záporný goodwill nevzniká. Inými slovami, v dôsledku úpravy IFRS výsledku hospodárenia podľa Mostíka sa výsledok hospodárenia Eustreamu umelo zvýšil o 1.720.998.422,05 EUR.

Pre účely zistenia základu dane z príjmov sa takto upravený výsledok hospodárenia ďalej objektivizuje a upravuje postupom upraveným v ZDP. V rámci tohto postupu sa výsledok hospodárenia podľa Mostíka (umelo zvýšený v dôsledku realizácie Vkladu) o odpis záporného goodwillu zníži.

... podľa Správcu dane aj FR SR sa pre účely zistenia základu odvodu v zmysle Zákona o osobitnom odvode (na rozdiel od zistenia základu dane z príjmov) výsledok hospodárenia za rok 2013 podľa Mostíka (umelo zvýšený v dôsledku realizácie Vkladu) ďalej neupravuje ani neobjektivizuje. Inými slovami, podľa Správcu dane aj FR SR takýto umelo navýšený výsledok hospodárenia priamo slúži ako východisko na určenie základu odvodu, výšky odvodu a vykonanie zúčtovania odvodov...“.

Podľa sťažovateľa najvyšší súd

- sa nevysporiadal s rozhodujúcimi argumentmi, aplikoval nesprávnu právnu normu a nerešpektoval zásadu ústavne – konformného výkladu, napadnutý rozsudok obsahuje vzájomne si odporujúce závery, je nekonzistentný a arbitrárny;

- porušil právo na zákonného sudcu, keďže nepredložil Súdnemu dvoru Európskej únie (ďalej len „súdny dvor“) prejudiciálne otázky;
- postupoval v rozpore s princípom proporcionality, rovnosti, zákazu diskriminácie;
- postupoval v rozpore s princípom kontradiktórnosti a rovnosti zbraní, keď napadnutý rozsudok *«založil na dôvodoch odvolania vznesených po lehote na podanie odvolania vo „Vyjadrení“ o ktorom navyše Eustream vôbec neinformoval, nedoručil mu ho a neumožnil mu sa k nemu vyjadriť.»*;
- v napadnutom konaní nekonal ako *„nezávislý a nestranný súd“*.

Podľa sťažovateľa najvyšší súd sa nedostatočne vysporiadal s otázkou charakteru odvodu v kontexte s čl. 59 ústavy a čl. 11 ods. 5 listiny, pričom si vo svojich záveroch odporuje, keď raz považuje odvod za daň a druhýkrát uviedol, že odvod daňou nemôže byť. V tejto súvislosti sťažovateľ uvádza:

„Listina ani Ústava nedovoľuje zákonodarcovi ukladať iné verejné dávky a príspevky než dane a poplatky. Uvedené potvrdil aj Ústavný súd v náleze sp. zn. PL. ÚS 14/2014...

... Pre posúdenie súladu odvodu s Listinou a Ústavou bolo preto nevyhnutné posúdiť, či odvod je daňou alebo poplatkom.

... S uvedeným argumentom sa Najvyšší súd v Rozsudku 2 nijako nevysporiadal...

... Eustream vo svojich podaniach argumentoval, že odvod je určitá obligatórne ukladaná platba z príjmu právnickej osoby, ktorej správu vykonáva správca dane podľa procesných predpisov o správe daní, a preto sa jedná o dávku, ktorá má rovnaký charakter a účinky ako daň z príjmu právnických osôb. V nadväznosti na to žiadal, aby sa na daný prípad aplikovala Smernica o daňovej neutralite. Krajský súd sa s touto argumentáciou stotožnil.

V bode 69 Rozsudku 2 Najvyšší súd ďalej porovnáva odvod a daň z príjmov a poukazuje na rozdiely medzi nimi (používajúc argument FRSR), teda, že odvod nemôže byť daňou, keďže sa jedná o daňový výdavok...

Inak povedané, podľa Najvyššieho súdu odvod nie je daňou, a preto sa naň nemajú vzťahovať daňové predpisy, vrátane Smernice o daňovej neutralite.

Na druhej strane, Eustream vo svojich podaniach okrem iného argumentoval, že odvod, ako opatrenie členského štátu zaťažujúce subjekty na trhu s plynom, odporuje Tretej plynárenskej smernici. Najvyšší súd tento argument tiež odmietol...

Inými slovami, pre účely aplikácie Tretej plynárenskej smernice má Najvyšší súd zato, že odvod je priamou daňou.

Bez ďalšieho je nepochybné, že odvod súčasne nemôže daňou byť aj nebyť. Ide o rozpor s elementárnymi princípmi logiky.“

Sťažovateľ argumentuje tým, že odvod nie je dočasným opatrením, ale „trvalou súčasťou právneho poriadku“, rovnako tak uvádza, že právny poriadok Slovenskej republiky „pozná veľa daní, ktoré vstupujú do základu dane, sú daňovými výdavkami...“.

Sťažovateľ ďalej uvádza, že najvyšší súd odkazuje v napadnutom rozsudku na § 5 ods. 1 až 5 zákona č. 235/2012 Z. z., ktoré v odvodovom období, t. j. od 1. januára 2013 do 31. decembra 2013, resp. v čase zúčtovania odvodov – október 2014 – neexistovalo, teda nebolo platné ani účinné. Podľa sťažovateľa znenie, ktoré najvyšší súd aplikoval, nadobudlo účinnosť až od 31. decembra 2016. V tejto súvislosti sťažovateľ uvádza:

«V zmysle § 5 Zákona o osobitnom odvode v znení účinnom do 31. decembra 2016 (z ktorého vychádzal Eustream pri svojej argumentácii v Žalobách a ktoré je aplikovateľné na daný prípad) základ odvodu tvoril celý výsledok hospodárenia za príslušné účtovné obdobie, zahŕňajúci oblasť tak regulovaných, ako aj neregulovaných činností platiteľa odvodu.

Základom odvodu podľa znenia Zákona o osobitnom odvode účinnom od 31. decembra 2016 (aplikovanom Najvyšším súdom) má byť výsledok hospodárenia po vynásobení koeficientom, ktorý sa má počítať ako podiel výnosov/príjmov z regulovanej činnosti k celkovým výnosom/príjmom danej regulovanej osoby. Inými slovami, základ odvodu už nemá tvoriť celý výsledok hospodárenia, ale len jeho časť...

... Ak by totiž Eustream za dotknuté odvodové obdobia bol býval platil odvod zo základu určenom podľa novej úpravy citovanej Najvyšším súdom, so súčasným vykázaním Vkladu ako výnosu za dané účtovné obdobie, Vklad by v podstate nebol býval zaťažený odvodom tak, ako to určilo Rozhodnutie. „Výnos“ zodpovedajúci Vkladu by totiž

predstavoval výnos z neregulovanej činnosti, ktorá v zmysle nového znenia Zákona o osobitnom odvode nemá odvodu podliehať. Súčasne, práve táto aplikácia nesprávnej právnej normy viedla k nesprávnym záverom Najvyššieho súdu nakoľko tento sa tým pádom, okrem iného, vôbec nevysporiadal a argumentáciou, že odvodom nemá byť zaťažená tá časť výsledku hospodárenia, ktorá nie je dosahovaná z výnosov z regulovanej činnosti.»

Rovnako tak sťažovateľ poukazuje na to, že najvyšší súd odkázal na § 17 ods. 1 písm. c) zákona o dani z príjmov, „*pričom však citovaný text vôbec nezodpovedá uvedenému ustanoveniu*“.

Sťažovateľ poukazuje na to, že v žalobe namietal, že správne orgány svoje rozhodnutie neodôvodnili, vo veci nebolo vykonané dokazovanie a proti ich rozhodnutiam nemal prípustný riadny opravný prostriedok. Krajský súd túto námietku akceptoval a rozhodnutia správnych orgánov zrušil. Najvyšší súd napadnutým rozsudkom rozsudok krajského súdu zmenil, pričom sa s uvedenou námietkou sťažovateľa nevysporiadal, čím aproboval postup žalovaných.

Podľa sťažovateľa napadnutý rozsudok je arbitrárny v tom, ako sa najvyšší súd vysporiadal s otázkou vymedzenia základu pre výpočet odvodu. Sťažovateľ argumentuje tým, že základ sa mal určiť podľa § 5 ods. 3 zákona č. 235/2012 Z. z., keďže je osobou, ktorá vykazuje účtovníctvo podľa postupov upravených v zákone č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o účtovníctve“). Ustanovenie § 5 ods. 4 zákona č. 235/2012 Z. z. sa aplikuje, ak nejde o osobu, ktorá vykazuje účtovníctvo podľa zákona o účtovníctve. Najvyšší súd v napadnutom rozsudku uviedol, že základom pre výpočet odvodu je „*suma výsledku hospodárenia uvedená na r. 100 daňového priznania*“.

Zákon o osobitnom odvode pritom takúto úpravu vôbec neobsahuje. Odkaz na riadok 100 daňového priznania vyplýva iba z Dôvodovej správy.“

Sťažovateľ tiež spochybňuje záver najvyššieho súdu, podľa ktorého správne orgány boli povinné v súlade s princípom prezumpcie ústavnosti právnych noriem považovať

aplikovanú zákonnú úpravu za súladnú s ústavou dovedy, kým ústavný súd nevysloví opak. Sťažovateľ s poukazom na judikatúru ústavného súdu a na princíp ústavne súladného výkladu podľa čl. 152 ods. 4 ústavy argumentuje tým, že „ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou Ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií.

Je neprípustné, aby sa argumentáciou Eustreamu poukazujúcou na rozpor s Ústavou nezaoberali s formalistickým odôvodnením, že pokiaľ Ústavný súd príslušné ustanovenia Zákona o osobitnom odvode predpísaným spôsobom nezrušil, nemajú sa jeho protiústavnosťou či výkladom v súlade s Ústavou absolútne zaoberať.“

Podľa sťažovateľa najvyšší súd mal predložiť súdnemu dvoru prejudiciálne otázky, a keďže tak neurobil, porušil základné právo sťažovateľa na zákonného sudcu. V tejto súvislosti argumentuje tým, že napadnutý rozsudok je rozhodnutím v zmysle čl. 267 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, pričom „v konaní pred Najvyšším súdom vystali otázky týkajúce sa výkladu práva EÚ. Na základe Žalôb sa Najvyšší súd musel zaoberať otázkami, či Rozhodnutie a Rozhodnutie o Námiatke odporujú Smernici o daňovej neutralite a Tretej plynárenskej smernici.

Napriek vyššie uvedenému, Najvyšší súd prejudiciálne otázky Súdnemu dvoru podľa čl. 267 ods. 3 Ústavy nepredložil. Takýto postup Najvyššieho súdu je nesprávny.

V odôvodnení Rozsudku 2 Najvyšší súd nevysvetlil, o ktorú z CILFIT výnimiek opiera nepredloženie prejudiciálnych otázok ohľadom Smernice o daňovej neutralite a Tretej plynárenskej smernice Súdnemu dvoru. Najvyšší súd konal arbitrárne a svojvoľne, keď prejudiciálne otázky Súdnemu dvoru nepredložil a ich nepredloženie riadne neodôvodnil (napr. CILFIT kritériami).

Navyše... žiadna z CILFIT výnimiek splnená nebola.“

Sťažovateľ ďalej v sťažnosti uvádza:

«Je zjavné, že odvod má rovnaký charakter a rovnaké účinky ako daň z príjmov právnických osôb v zmysle ZDP. Navyše, príjmy zo zaplatených odvodov štát vykazuje ako príjmy z daní. Preto v zmysle judikatúry Súdného dvora v plnom rozsahu spadá do vecného rozsahu Smernice o daňovej neutralite.

Po prvé, skutočnosť, že ZDP už pred vstupom do EÚ rešpektoval za určitých okolností daňovú neutralitu negatívneho goodwillu a že zákonodarca v tomto smere nemusel technicky vykonať legislatívnu zmenu (upraviť osobitne príslušné znenie zákona) nemôže byť rozhodujúca...

Po druhé, uvedené pravidlo nebolo jediným pravidlom implementovaným v súvislosti so Smernicou o daňovej neutralite. Z tabuľky zhody je zrejmé, že v tejto súvislosti boli menené a dopĺňané viaceré inštitúty ZDP. Ani v jedinom prípade pritom zákonodarca neustanovil odlišné pravidlá pre zahraničné subjekty, resp. zahraničné transakcie. Inými slovami, Smernica o daňovej neutralite ako celok je implementovaná tak, že nerozlišuje medzi zahraničnými a vnútroštátnymi transakciami.

Po tretie, platí princíp racionálneho zákonodarcu. Keď nerozlišuje zákonodarca, nemôže rozlišovať ani orgán aplikácie práva. Zákonodarca pritom svoju vôľu prejavil nepochybne. Existuje iba jediná úprava, ktorá nerozlišuje medzi slovenskými subjektmi a subjektmi z iných členských štátov, resp. medzi čisto vnútroštátnymi transakciami a transakciami s medzinárodným prvkom...

Po štvrté, argumentácie, že Smernica o daňovej neutralite sa nevzťahuje na vnútroštátne transakcie preto, že ZDP neobsahuje rovnakú terminológiu (napríklad „kapitálový zisk“ alebo „hodnota pre daňové účely“) je rovnako neprijateľná. Ide o argumentum ad absurdum, nakoľko taký výklad by znamenal, že sa Smernica nevzťahuje ani na transakcie s medzinárodným prvkom, keďže ZDP uvedené pojmy neobsahuje...

Cieľom Smernice o daňovej neutralite je zabezpečiť, aby určité transakcie nepodliehali zdaneniu. Aké prostriedky (alebo akú terminológiu) v tejto súvislosti členský štát použije nie je relevantné z hľadiska faktu či bol cieľ dosiahnutý...

Najvyšší súd navyše sám posúdil, že Smernica o daňovej neutralite nemá priamy účinok...

Bez ohľadu na to, že ide o otázku výkladu práva EÚ, ktorú si ako súd poslednej inštancie nemohol v zmysle článku 267 ods. 3 ZFEÚ posúdiť sám... a teda nejde o posúdenie zákonným sudcom, odôvodnenie absencie priameho účinku je arbitrárne.»

Sťažovateľ považuje za arbitrárny aj právny záver najvyššieho súdu, podľa ktorého tretiu plynárenskú smernicu v tomto prípade nebolo možné aplikovať z dôvodu, že odvod

má povahu priamej daňovej platby s tým, že priame dane zostávajú vo výlučnej právomoci členských štátov. Sťažovateľ spochybňuje aj argumentáciu najvyššieho súdu, podľa ktorej zákon č. 235/2012 Z. z. nebol prijatý v rámci tzv. Tretieho energetického balíčka, čo je tiež dôvodom, pre ktorý nemožno predmetnú smernicu aplikovať.

Sťažovateľ poukazuje na to, že v inej časti odôvodnenia najvyšší súd uviedol, že odvod nie je daňou, a v tejto časti uviedol, že ide o priamu daňovú platbu. Odvod pritom nie je celospoločenským opatrením, keďže sa dotýka len úzkeho okruhu podnikateľov, t. j. regulovaných osôb, preto zákon č. 235/2012 Z. z. nepochybne patrí do energetickej, resp. plynárenskej legislatívy. Z tohto pohľadu je irelevantné, kto bol predkladateľom zákona č. 235/2012 Z. z., a tiež to, že tento zákon a ani jeho dôvodová správa neodkazuje na tretiu plynárenskú smernicu. Príslušnosť zákona č. 235/2012 Z. z. k plynárenskej legislatíve mal najvyšší súd posudzovať materiálne s ohľadom na obsah a dosah tohto zákona a nielen podľa jeho predkladateľa, prípadne dôvodovej správy.

Podľa sťažovateľa aj keby odvod bol priamou daňovou platbou, aj v tom prípade mal najvyšší súd aplikovať tretiu plynárenskú smernicu. Podľa sťažovateľa právna úprava priamych daní nebola v zmysle čl. 2 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie priradená do výlučnej právomoci členských štátov, ale do spoločnej právomoci Európskej únie a členských štátov, t. j. členský štát vykonáva svoju právomoc v oblasti priamych daní len v rozsahu, v akom ju nevykonala Európska únia. Podľa sťažovateľa tretia plynárenská smernica založila určité limity členským štátom v oblasti priamych daní, pričom s touto argumentáciou sa najvyšší súd nevysporiadal. Uvedený právny záver vyplýva podľa sťažovateľa aj z judikatúry súdneho dvora, podľa ktorej *„ak členský štát uloží podnikom v určitom sektore hospodárstva, ktorý právo EÚ harmonizuje a liberalizuje, povinnosť v podobe určitej sektorovej verejnej dávky (vrátane dane), táto musí byť v súlade s požiadavkami príslušnej sektorovej úpravy EÚ.*

Konkrétne, v prípade Albacom a Infostrada sa Súdny dvor zaoberal posúdením súladu talianskej sektorovej dávky (chargé) zavedenej v roku 1998 s Bývalou telekomunikačnou smernicou... Súdny dvor v prvom rade zisťoval, či predmetná dávka predstavuje poplatok podľa čl. 6 ani čl. 11 Bývalej telekomunikačnej smernice. Keď zistil, že nepredstavuje, následne skúmal, či predmetný poplatok je v súlade s cieľmi

a požiadavkami Bývalej telekomunikačnej smernice. Následne dospel k záveru, že členský štát nebol oprávnený zaviesť takúto dávku, nakoľko v rozpore s účelom Bývalej telekomunikačnej smernice predstavovala prekážku pre liberalizáciu trhu a slobodu poskytovania telekomunikačných služieb. Hoci v prípade Albacom a Infostrada išlo o telekomunikačnú reguláciu, neexistuje žiadny dôvod, prečo by sa uvedený prístup posudzovania sektorových dávok, resp. daní v kontexte príslušnej sektorovej regulácie nemal aplikovať aj na iné sektory, vrátane plynárenstva.“

Najvyšší súd sa podľa tvrdenia sťažovateľa nijako nevysporiadal s tým, či odvod je v rozpore s cieľmi tretej plynárenskej smernice, čím posúdil opatrenie v konkrétnom hospodárskom sektore, pričom „svojvoľne vynechal aplikáciu príslušnej sektorovej úpravy na úrovni EÚ...

Vyššie uvedený nedostatok neodstraňuje argument Najvyššieho súdu, že odvodom sú zaťažené odvetvia, na ktorých spočíva všeobecný hospodársky záujem...

Tento nedostatok neodstraňuje ani odkaz prípad Albany, nakoľko tento riešil otázky nesúvisiace s daným prípadom a v úplne odlišnom kontexte.

Nakoniec, Rovnako irelevantný je aj odkaz Najvyššieho súdu na nález Ústavného súdu zo 4. novembra 2015, sp. zn. PL. ÚS 14/2014. Ani tento nález sa totiž netýkal vzťahu vnútroštátnej daňovej úpravy a sektorových smerníc EÚ. Preto ani tento nemá pre vyššie uvedené závery žiaden vplyv.“

Podľa sťažovateľa napadnutý rozsudok najvyššieho súdu je v rozpore s princípmi proporcionality, rovnosti, zákazu diskriminácie a požiadavky na určitosť a zrozumiteľnosť právnych noriem a porušuje základné právo sťažovateľa vlastniť majetok, resp. právo pokojne užívať majetok a tiež základné právo na podnikanie.

Sťažovateľ v rámci tejto argumentácie aplikoval klasický test proporcionality, pričom podľa neho neobstojí právny záver najvyššieho súdu, podľa ktorého bola namieste aplikácia „tzv. modifikovaného testu pre posudzovanie zásahov do základných práv pre oblasť daní“. Najvyšší súd takto postupoval bez toho, aby jednoznačne vysvetlil charakter odvodu, t. j. či ide o špecifické opatrenie, ktoré nie je daňou, alebo ide o priamu daň.

V súvislosti s aplikáciou testu proporcionality sťažovateľ uvádza:

«Po prvé, súd musí skúmať, či bol dodržaný princíp legality...

... Ak sa nejedná o daň ani o poplatok, je irelevantné, že predmetná verejná dávka bola uložená zákonom alebo na základe zákona, pretože je v rozpore s čl. 59 Ústavy. Najvyšší súd sa s argumentáciou ohľadom charakteru odvodu vo svetle čl. 59 Ústavy nijako nevysporiadal (resp. uviedol len nekoherentnú a vzájomne si odporujúcu argumentáciu). Preto nemožno bez ďalšieho uzavrieť, že princíp legality bol dodržaný.

Po druhé, uloženie predmetnej dane musí sledovať legitímny cieľ a mať racionálny základ. Najvyšší súd v tejto súvislosti uviedol, že „z dôvodovej správy zákona o osobitnom odvode vyplýva ako primárny dôvod prijatia daného zákona preklopenie dôsledkov finančnej krízy trvajúcej v období rokov 2008 až 2014.“... Takýto cieľ by teoreticky mohol byť legitímny.

Po tretie, predmetná daň nesmie byť extrémne disproporčná... S ohľadom na existujúci judikatúru... sa v prípade odvodu zrejme nejedná o extrémnu disproporciu.

Po štvrté, uloženie predmetnej dane nemôže byť prejavom zjavného, svojvoľného porušenia ústavného princípu neakcesorickej... alebo akcesorickej rovnosti...

Najvyšší súd sa obmedzil iba na konštatovanie, že medzi regulovanými a neregulovanými osobami sú rozdiely odôvodňujúce rozdielne zaobchádzanie.

Eustream však v Žalobách poukazoval na neodôvodnené diferenciácie, ktoré vznikajú v rámci samotnej skupiny regulovaných osôb, a to medzi regulovanými osobami, ktoré platiteľmi odvodu sú a regulovanými osobami, ktoré platiteľmi odvodu nie sú. Ako vysvetľuje judikatúra Ústavného súdu, ak zákonodarca vnáša prvok diferenciácie do relatívne homogénnej skupiny adresátov práva, môže tým založiť porušenie zásady rovnosti a zákazu diskriminácie... K tomu došlo aj v posudzovanom prípade.»

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza konkrétne okolnosti, ktorými preukazuje svoje tvrdenie o diskriminačnom pôsobení zákona č. 235/2012 Z. z. medzi regulovanými a neregulovanými podnikateľmi a tiež medzi regulovanými podnikateľmi navzájom. Následne tiež uvádza:

«Navyše, Najvyšší súd neuvádza, z akého znenia Zákona o osobitnom odvode pri posudzovaní ústavného princípu rovnosti a zákazu diskriminácie vychádzal. Ako uvádzame vyššie v časti IV.(A)(2), z odôvodnenia Rozsudku 2 možno vyvodiť, že vo veci aplikoval nesprávny právny predpis. Konkrétne, znenie, ktoré v Rozsudku 2 Najvyšší súd cituje, je znenie Zákona o osobitnom odvode, ktoré v rozhodnom čase neexistovalo. Navyše, práve toto „nové“ znenie je znením v ktorom bola namietaná nerovnosť a diskriminácia odstránená.

Konkrétne, po prvé, podmienky vzniku povinnosti platiť odvod sú už nastavené tak, že sa musia byť splnené rovnako každý účtovný rok (posudzujú sa na ročnej báze). Došlo k zamedzeniu toho, že ak regulovaná osoba v minulosti dosiahla viac ako 50 % z celkových výnosov z regulovaných činností, odvod musela v nasledovných obdobiach platiť aj napriek poklesu podielu výnosov z regulovaných činností pod 50 % celkových výnosov...

Po druhé, dopad na vyberanie odvodu z neregulovaných činností bol zmiernený, nakoľko odvod sa neplatí už z celého výsledku hospodárenia, ale len z regulovaných činností...

Zákonodarca pritom k týmto zmenám pristúpil preto, „aby sa odvod platil iba z tých činností, ktoré patria do regulovaných oblastí“. Inými slovami, samotný zákonodarca dospel k pochybnostiam ohľadom diskriminačného charakteru predchádzajúceho znenia Zákona o osobitnom odvode.»

Sťažovateľ tiež namieta porušenie princípu kontradiktórnosti konania a princípu rovnosti zbraní tým, že najvyšší súd založil napadnutý rozsudok na dôvodoch odvolania uplatnených po lehote na podanie odvolania s tým, že podanie žalovaného sťažovateľovi nedoručil na vyjadrenie. V tejto súvislosti sťažovateľ uvádza:

«FR SR podalo dňa 28. novembra 2016 do spisu podanie s názvom „Vyjadrenie“. Z hľadiska obsahu ide bez akýchkoľvek pochybností o podanie, ktorým sú rozširované odvolacie dôvody po lehote na podanie Odvolania. To síce FR SR vo vyjadrení výslovne priznáva, ničmenej uvádza tiež pomerne rozsiahlu argumentáciu, prečo sa Najvyšší súd týmto podaním má napriek nedodržaniu zákonnej lehoty zaoberať.

Najvyšší súd sa v Rozsudku 2 nijakým spôsobom nevysporiadal s otázkou prípustnosti rozšírenia odvolacích dôvodov ani prípustnosti údajnej potreby ex offo

posúdenia tvrdených vád Rozsudku 1. Ničmenej, Najvyšší súd si daný názor osvojil, pretože podľa neho konal...

Je navyše nepochybné, že Najvyšší súd považoval argumenty uvedené vo „Vyjadrení“ za relevantné a to až do tej miery, že z „Vyjadrenia“ do Rozsudku prevzal 10 z celkovo 12 argumentov a v zásade nimi Rozsudok odôvodnil. Preto by celkom iste bolo namieste, aby Najvyšší súd o existencii „Vyjadrenia“ Eustream informoval.

Ničmenej, Najvyšší súd nielenže nepovažoval za potrebné o podaní „Vyjadrenia“ eustream informovať, ale ani mu uvedené podanie nedoručil a neumožnil mu vyjadriť sa k tam tvrdeným skutočnostiam. V zásade došlo k situácii, že Eustream sa o existencii tohto podania dozvedel až po vydaní Rozsudku 2 a teda nemal možnosť ho akokoľvek adresovať.»

Sťažovateľ napokon namieta, že v napadnutom konaní, ktorého výsledkom bol napadnutý rozsudok, nekonal nezávislý a nestranný súd. Sťažovateľ v tomto smere uvádza, že sa «20. januára 2017 dozvedel, že zástupcovia Ministerstva financií SR a Najvyššieho súdu mali snahu opakovane ovplyvniť členov konajúceho senátu Najvyššieho súdu tak, aby tento vyhovel odvolaniu FR SR a Daňového úradu, nakoľko prípadný úspech Eustreamu by spôsobil „lavínu“ ďalších obdobných sporov voči štátu. Konkrétne, štátna tajomníčka Ministerstva financií, [REDAKOVANÉ], bola videná ako 19. januára 2017 vychádza z kancelárie predsedkyne senátu, [REDAKOVANÉ].

Vzhľadom na vyššie uvedené, Eustream 26. januára 2017 podal námietku zaujatosti voči konajúcemu senátu Najvyššieho súdu...

V ten istý deň Najvyšší súd vyhlásil Rozsudok 2. V ňom Najvyšší súd uviedol, že nakoľko Námietka zaujatosti neobsahovala skutočnosti v zmysle § 90 ods. 2 SSP, Najvyšší súd v zmysle § 90 ods. 2 druhej vety SSP neprihliadal.

Súčasne Najvyšší súd toto podanie postúpil Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky, nakoľko mal zato, že obsahom Námietky zaujatosti „boli skutočnosti nasvedčujúce spáchaniu trestného činu.“...

Najvyšší súd neuviedol, aké náležitosti v zmysle § 90 ods. 2 SSP Námietka zaujatosti neobsahovala. Rozhodnutie Najvyššieho súdu je v tejto súvislosti nedostatočne odôvodnené...».

Sťažovateľ na základe uvedených skutočností navrhuje, aby ústavný súd nálezom rozhodol tak, že vysloví porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy v spojení s porušením čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 13 ods. 2 až 4, čl. 59 a čl. 152 ods. 4 ústavy, základných práv podľa čl. 11 ods. 1, čl. 26 ods. 1, čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 listiny v spojení s porušením čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 3 ods. 1, čl. 4 ods. 2 až 4 a čl. 11 ods. 5 listiny, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s porušením čl. 14 dohovoru, ako aj práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu z 26. januára 2017, napadnutý rozsudok zruší a vec vráti najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Sťažovateľ si zároveň uplatnil úhradu trov konania.

Sťažovateľ dopĺňa svoju námietku o porušení princípu kontradiktórnosti a princípu rovnosti zbraní v podaní doručenom ústavnému súdu 28. septembra 2017 a poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) a na právne závery, ktoré ESLP uviedol v rozsudku vo veci Niederöst-Huber proti Švajčiarsku z 18. 2. 1997 a tiež vo veci Trančíková proti Slovenskej republike z 13. 1. 2015, a tiež poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 283/2011 zo 14. septembra 2017. Vychádzajúc z uvedených právnych názorov mal najvyšší súd podľa sťažovateľa *„akceptovať primárne formalistický prístup k chápaniu práva na kontradiktórnosť konania ako súčasť práva na spravodlivý súdny proces v súlade s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý uplatnil ESLP v označenom rozsudku a ústavný súd v označenom náleze.*

... postupom najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu spočívajúcom v tom, že nedoručil sťažovateľke Vyjadrenie, ktoré správca dane a MF SR podali do spisu 28. novembra 2016, v ktorom rozšírili dôvody odvolania proti prvostupňovému súdu, a teda jej svojím postupom ani neumožnil zaujať stanovisko k vyjadreniu žalovaných, najvyšší súd porušil jednu z požiadaviek spravodlivého procesu, a síce požiadavku zaistenia kontradiktórnosti konania. V tejto súvislosti sťažovateľka zdôrazňuje tú skutočnosť, že najvyšší súd primárne na základe dôvodov uvedených vo Vyjadrení napadnutým rozsudkom sp. zn. 5 Sžf 26/2016 z 26. januára 2017 zmenil rozsudok krajského súdu sp. zn. 2 S 235/2014, 2 S 43/2015 zo 14. októbra 2015 tak, že žalobu zamietol.

Podľa sťažovateľky je v rozpore v požiadavkou zaistenia kontradiktórnosti konania, aby sa strana oboznámila s obsahom významného vyjadrenia protistrany, na ktorého argumentácii súd založil svoje rozhodnutie až po tom, čo jej bolo doručené rozhodnutie súdu. Každéj strane musí byť daná možnosť oboznámiť sa s významným podaním, zaujať k nemu stanovisko a označiť dôkazy, ktoré by vyvracali prípadné nesprávne tvrdenia obsiahnuté vo vyjadrení protistrany a to v dostatočnom časovom priestore. V tomto smere platí zásada, že súd nesmie založiť svoje rozhodnutie na skutočnostiach, o ktorých niektorý z účastníkov nemal vedomosť.

Podľa case-law ESJP je potrebné osobitnú pozornosť venovať argumentom strán, ktoré sú pre výsledok sporu relevantné, podstatné, významné a týkajúce sa veci, ktorá je predmetom konania – za relevantný argument sa pokladá argument, ktorý je vyhodnotený súdom ako (i) opodstatnený (vecne správny), t. j. ktorý má vplyv na rozhodnutie súdu, pretože je významný pre rozhodnutie sporu a zároveň taký argument, ktorý (ii) musí súvisieť s prerokúvanou vecou, resp. musí sa týkať otázky riešenej v danom prípade (nález ÚS SR sp. zn. I. ÚS 290/2015 zo 7. októbra 2015).

Relevantný argument možno všeobecne definovať ako taký argument, ktorý je rozhodujúci a významný pre právne posúdenie opodstatnenosti (alebo opaku) uplatneného nároku, ktorý je predmetom konania, t. j. ktorý má vplyv na posúdenie splnenia podmienok uplatneného nároku z hľadiska hypotézy príslušnej právnej normy.“.

Ústavný súd po predbežnom prerokovaní uznesením z 12. júla 2018 prijal sťažnosť podľa § 25 ods. 1 a 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa a predsedníčku najvyššieho súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčku najvyššieho súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadrila k sťažnosti. Predsedníčka najvyššieho súdu a právny zástupca sťažovateľa ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľa a predsedníčky najvyššieho súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde od neho upustil, keďže dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predsedníčka najvyššieho súdu sa k sťažnosti vyjadrila v prípise sp. zn. KP 3/2018 z 24. októbra 2018. K procesným námietkam sťažovateľa uviedla:

«Pokiaľ sťažovateľ namieta, že po uplynutí lehoty na odvolanie dňa 28. 11. 2016 žalovaní podali do spisu vyjadrenie, v ktorom rozšírili dôvody odvolania, ktoré vyjadrenie nebolo doručené sťažovateľovi a neumožnili sa mu k nemu vyjadriť, pričom NS SR rozhodol primárne na základe dôvodov uvedených v tomto vyjadrení, Najvyšší súd Slovenskej republiky zdôrazňuje, že v zmysle § 246 v spojení s § 205 ods. 3 O. s. p. rozsah v akom sa odvolanie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie. Uvedené ustanovenie spôsobiloby, že podanie žalovaného, ktorým sa mali rozšíriť dôvody odvolania bolo neúčinné, najvyšší súd naň neprihliadol a teda nebol žiaden zákonný dôvod ho doručovať protistrane.

Sťažovateľ ďalej namieta porušenie zásady kontradiktórnosti konania s tým, že sa neoboznámil s obsahom významného vyjadrenia protistrany, bez bližšej špecifikácie týchto dôvodov a najmä neuviedol aké významné alebo primárne dôvody boli tie, ktoré slúžili ako podklad pre rozhodnutie najvyššieho súdu, tým sa táto časť stáva nepreskúmateľnou, lebo nie je možné tvrdenia sťažovateľa konfrontovať so skutočnosťou a tvrdenia o 10 prevzatých argumentov z 12-tich sú nepreukázané.

Na posúdenie tejto otázky by sťažovateľ musel uviesť, ktoré skutočnosti vyplývali výlučne z inkriminovaného podania, ktorú súd podľa tvrdenia žalobcu považoval za „primárne“ pre rozhodnutie vo veci.

V celom konaní odznelo veľa tvrdení aj faktov, ktoré sa vzájomne prelínajú a tak, bez špecifikácie sťažovateľa nie je vôbec možné, iba na základe všeobecného tvrdenia dospieť ku spoľahlivému záveru, že dôvody, ktoré súd použil pri odôvodnení rozhodnutia neboli argumentované v iných podaniach v zákonnej lehote, ale naopak vyplývali a mohli vyplývať iba výlučne z doplneného podania.»

K námietke sťažovateľa, že najvyšší súd neprihliadol na jeho námietku zaujatosti, predsedníčka najvyššieho súdu uviedla:

„Z obsahu námietky zaujatosti vyplýva, že sa jedná o námietku, v ktorej právny zástupca žalobcu namietol proti postupu sudcu vo veci podľa § 14 ods. 3 OSP a konaní vo veci z dôvodu, že mala byť videná štátna tajomníčka MF SR [REDAKOVANÉ], ako vychádza z kancelárie predsedníčky senátu [REDAKOVANÉ]. Táto námietka proti postupu sudcu vo veci napriek pomeru k veci podľa § 14 ods. 3 OSP, má v zmysle § 15a) ods. 5 OSP taký charakter, na ktorý súd ako na námietku zaujatosti neprihliada. Je možné sa domnievať, že právny zástupca žalovaného uvedenú námietku podal s cieľom neodôvodnene oddiaľovať rozhodnutie a neuviedol žiadne dôvody pre svoje tvrdenie.

V zmysle § 90 ods. 2 SSP neuviedol právny zástupca sťažovateľa žiadne dôkazy, o ktoré svoje tvrdenia opiera. Vzhľadom na uvedené súd na námietku zaujatosti neprihliadol a podanie právneho zástupcu odstúpil Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky na ďalšie konanie z dôvodu, že jeho obsahom sú skutočnosti nasvedčujúce spáchaniu trestného činu.“

K hmotnoprávnym dôvodom podanej sťažnosti sa vzhľadom na to, že ide výhradne o otázku právneho názoru, predsedníčka najvyššieho súdu nevyjadrila a odkázala na napadnutý rozsudok najvyššieho súdu.

Sťažovateľ prostredníctvom právneho zástupcu podal svoje stanovisko k vyjadreniu predsedníčky najvyššieho súdu v podaní z 23. novembra 2018, v ktorom uvádza, že v plnom rozsahu zotráva na svojich tvrdeniach, ktoré uviedol v predchádzajúcich podaniach.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne konformným spôsobom interpretovaná platná a účinná právna norma (m. m. IV. ÚS 77/02).

Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musí byť preto v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natol'ko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov bolo úlohou ústavného súdu posúdiť námietky sťažovateľa uplatnené v sťažnosti, v ktorej argumentuje, že napadnutým

rozsudkom najvyššieho súdu z 26. januára 2017 malo dôjsť k porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy v spojení s porušením čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 13 ods. 2 až 4, čl. 59 a čl. 152 ods. 4 ústavy, základných práv podľa čl. 11 ods. 1, čl. 26 ods. 1, čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 listiny v spojení s porušením čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 3 ods. 1, čl. 4 ods. 2 až 4 a čl. 11 ods. 5 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s porušením čl. 14 dohovoru, ako aj práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namieta vecnú správnosť napadnutého rozsudku a spochybňuje právne závery najvyššieho súdu vo veci samej. Zároveň namieta aj procesné pochybenie najvyššieho súdu spočívajúce v tom, že najvyšší súd založil napadnutý rozsudok na dôvodoch odvolania žalovaných uplatnených po uplynutí lehoty na podanie odvolania vo vyjadrení doručenom najvyššiemu súdu 28. novembra 2016, pričom o tomto vyjadrení najvyšší súd sťažovateľa neinformoval, nedoručil mu ho a neumožnil mu vyjadriť sa k skutočnostiam uvedeným vo vyjadrení. Týmto procesným postupom najvyšší súd podľa sťažovateľa porušil princíp kontradiktórnosti konania a princíp rovnosti zbraní.

Ústavný súd považoval za kľúčové vysporiadať sa s námietkou sťažovateľa týkajúcou sa procesného postupu najvyššieho súdu – nedoručenia podania (vyjadrenia) žalovaných, ktoré obsahovalo odvolaciu argumentáciu, čím mu nebola daná možnosť sa s obsahom tohto podania oboznámiť a prípadne na toto podanie reagovať vlastnou argumentáciou (vyjadrením).

Vychádzajúc z judikatúry ESRP ústavný súd konštatoval, že obsah práva na kontradiktórnosť konania a uplatňovanie tohto práva nie je celkom jednotné, resp. jednoznačné a obsahuje aj prvky inkompatibility, čo objektívne vyvoláva interpretačné a aplikačné problémy v judikatúre najvyšších súdnych orgánov. Pri vymedzovaní obsahových komponentov práva na kontradiktórnosť konania súbežne existuje formálny, ako aj materiálny prístup. Táto dvojkoľajnosť si z dôvodu objektívnej vzájomnej inkompatibility postojov účastníkov (kontradiktórneho) konania vyžaduje precízne určiť pravidlá, kedy sa môže vo veci konajúci vnútroštátny súd (uplatňujúc

materiálny prístup k právu na kontradiktórne konania) odkloniť z dôvodu procesnej ekonómie či iného relevantného dôvodu od príliš formalistického prístupu k uplatňovaniu práva na kontradiktórnosť konania (porovnaj nález sp. zn. IV. ÚS 283/2011 zo 14. septembra 2017).

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na to, že vo viacerých prípadoch dospel k záveru, že nedoručenie vyjadrenia účastníka konania druhému účastníkovi konania vytvára stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasť práva na spravodlivý proces (m. m. I. ÚS 2/05, I. ÚS 100/04, I. ÚS 335/06, IV. ÚS 19/2012, II. ÚS 98/2017), a možno ho kvalifikovať ako odňatie možnosti konať pred súdom (I. ÚS 156/07).

Ústavný súd pri formulovaní uvedeného právneho záveru vychádzal z toho, že jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je – okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) – aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorá okrem iných procesných záruk kladie dôraz aj na zachovanie kontradiktórnosti konania a „rovnosti zbraní“ (podobne napr. III. ÚS 402/08). Podstatou kontradiktórnosti a s ňou súvisiacou „rovnosťou zbraní“ je, aby všetci účastníci konania mali reálnu možnosť využiť svoje procesné práva predložiť argumenty a reagovať na „protiargumenty“ protistrany.

Rovnosť účastníkov v občianskom súdnom konaní všeobecný súd zabezpečuje vytvorením rovnakých procesných možností na uplatnenie ich práv a plnenie ich povinností. Všetci účastníci konania majú rovnaké práva, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých procesných podmienok, bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorej z procesných strán (m. m. I. ÚS 75/96, I. ÚS 64/97, I. ÚS 98/97).

Zároveň však ústavný súd pripustil (IV. ÚS 19/2012), že v niektorej veci môže byť absencia stanoviska k vyjadreniu k opravnému prostriedku druhého účastníka konania právne irelevantná. O taký prípad ide vtedy, keď súd rozhodujúci o opravnom prostriedku nezaložil svoje rozhodnutie na vyjadrení k opravnému prostriedku (teda vtedy, keď

vyjadrenie k opravnému prostriedku nemalo zásadný vplyv na rozhodnutie o opravnom prostriedku).

Aj ESĽP vo svojej judikatúre uvádza, že „princíp rovnosti zbraní – jeden z prvkov širšieho konceptu spravodlivého procesu – vyžaduje, aby každej strane bola poskytnutá primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej pozície vis – á – vis proti jej protistrane...“ (rozsudok vo veci Niederöst-Huber proti Švajčiarsku z 18. 2. 1997, bod 23).

Európsky súd pre ľudské práva ďalej uviedol, že „koncept spravodlivého procesu v sebe v podstate implikuje právo procesných strán zoznámiť sa so všetkými predloženými dôkazmi a doručenými pripomienkami a vyjadriť sa k nim...“ (Niederöst-Huber proti Švajčiarsku, bod 24).

Vo svojej judikatúre však ESĽP tiež pripustil, že právo na kontradiktórne konanie nie je absolútne a jeho rozsah sa môže líšiť v závislosti od špecifických okolností prejednávanej veci (porovnaj napr. rozsudky vo veciach Čičmanec proti Slovenskej republike z 28. 6. 2016, Vokoun proti Českej republike z 3. 7. 2008).

V niektorých výnimočných prípadoch dospel ESĽP v minulosti k záveru, že neposkytnutie písomného vyjadrenia alebo dokumentov v konaní a nemožnosť sťažovateľa sa k nim vyjadriť nepredstavovalo porušenie práva na spravodlivý proces. Urobil tak napríklad v prípade, keď priznanie tých práv a možností, ktorých bol sťažovateľ v skutočnosti pozbavený, by nemalo žiaden vplyv na výsledok konania, keďže zvolený právny prístup nedával priestor na ďalšiu diskusiu (pozri rozsudok vo veci Čičmanec proti Slovenskej republike, bod 60). Podľa ESĽP ide tiež o to, či sa sťažovateľ mohol alebo nemohol účinne brániť práve z toho dôvodu, že mu nebolo doručené uvedené vyjadrenie, to znamená, či by doručenie uvedeného vyjadrenia malo dopad na výsledok sporu alebo nie (porovnaj rozsudok vo veci Verdú proti Španielsku z 15. 2. 2007, bod 25).

V rozsudku vo veci Trančíková proti Slovenskej republike z 13. januára 2015 ESĽP aplikoval formalistický prístup k chápaniu práva na kontradiktórnosť konania,

keď zdôraznil, že konkrétny význam dotknutého vyjadrenia je len málo dôležitý, keďže je na účastníkoch konania, aby posúdili, či si dokument vyžaduje, aby sa k nemu vyjadrili alebo nie. Súčasne reagoval na argument vlády Slovenskej republiky, ktorá poukázala na prípad Ringier Axel Springer Slovakia (rozhodnutie ESLP zo 4. 10. 2011, sťažnosť č. 35090/07), a uviedol, že prípad Trančíková sa líši od citovaného prípadu, v ktorom sťažujúca sa spoločnosť nepreukázala, že nedoručené vyjadrenie bolo akýmkoľvek odôvodneným názorom, ktorý skutočne mal alebo aspoň mohol mať akýkoľvek relevantný vplyv na napadnuté rozhodnutie, zatiaľ čo v prípade Trančíková nebolo pochyb o tom, že vyjadrenie žalovaného predstavovalo riadnu právnu a skutkovú argumentáciu. Na základe uvedeného ESLP dospel k záveru, že vo veci Trančíková sa nepreukázalo, že v prípade, ak by mala sťažovateľka možnosť oboznámiť sa s vyjadrením žalovaného k odvolaniu a prípadne k nemu zaujať stanovisko, nemalo by to žiaden vplyv na výsledok konania či už preto, lebo prijatý právny záver nepripúšťal diskusiu, alebo z akéhokoľvek iného osobitného dôvodu. Na tomto základe ESLP uzavrel, že opomenutím povinnosti doručiť rovnopis písomného vyjadrenia žalovaného sťažovateľke došlo k popretiu jej práva na spravodlivé súdne konanie (rozsudok ESLP Trančíková proti Slovenskej republike z 13. 1. 2015, body 43, 44, 46 a 47).

Ústavný súd z vyžiadaného spisu najvyššieho súdu zistil, že proti rozsudku krajského súdu žalovaní podali v zákonnej lehote – 14. októbra 2015 – odvolanie z dôvodu, že rozhodnutie krajského súdu ako súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 205 ods. 2 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), a domáhali sa, aby najvyšší súd rozsudok krajského súdu zmenil tak, že žalobu sťažovateľa zamietne. Sťažovateľ sa k odvolaniu žalovaných vyjadril tak, že žiadal rozsudok krajského súdu potvrdiť ako vecne správny.

Z obsahu spisu ďalej vyplýva, že žalovaní písomným podaním osobne podaným najvyššiemu súdu 28. novembra 2016 označeným ako „*Vyjadrenie žalovaných preukazujúce nezákonnosť rozsudku Krajského súdu v Bratislave*“ doplnili svoje odvolanie zo 14. októbra 2015, keď v bode 2 tohto vyjadrenia uvádzajú, že „*žalovaní v tomto podaní (čl. III. až XI.) podrobne prezentujú dôvody, pre ktoré Rozsudok vychádza z nesprávneho*

právneho posúdenia veci, ako aj dôvody, pre ktoré je nevyhnutné Rozsudok považovať za nepreskúmateľný... Žalovaní odôvodňujú, že obsahom danej argumentácie je potrebné sa zo strany NS SR zaoberať ex offio, t. j. napriek tomu, že je predkladaná po uplynutí lehoty na podanie odvolania.“. Z čl. XII vyjadrenia súčasne vyplýva, že „žalovaní záverom tohto podania bližšie vysvetľujú podanie odvolania tak Žalovaným 1/, ako aj Žalovaným 2/...“. Žalovaní pri formulácii petitu v čl. XIII uviedli, že na „základe vyššie uvedených skutočností, ako aj na základe argumentov Žalovaných prezentovaných už v samotnom odvolaní, preto... žiadajú, aby NS SR napadnutý Rozsudok zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu zamietne...“.

V čl. II žalovaní vymedzili obsah podania a uviedli:

„5. Z obsahu tohto podania jednoznačne vyplýva, že:

(i) Smernica o daňovej neutralite nie je predpisom, ktorý by mal byť vo Veci aplikovaný (články III. a IV. tohto podania);

(ii) žiadne ustanovenie Zákona o odvode neporušuje Tretiu plynárenskú smernicu (článok V. tohto podania);

(iii) Krajský súd nemal právomoc posudzovať ústavnosť Zákona o odvode (článok VI. tohto podania);

(iv) ak už Krajský súd ústavnosť Zákona o odvode posudzoval, postupoval v rozpore s kritériami stanovenými na tento účel Ústavným súdom Slovenskej republiky. Posúdenie Krajského súdu v danej otázke je preto nielen nepreskúmateľné, ale je aj nesprávne, nakoľko podľa uvedených kritérií Zákon o odvode nie je v rozpore s Ústavou SR (článok VII. tohto podania);

(v) Žalovaní správne aplikovali § 5 ods. 3 Zákona o odvode (článok VIII. tohto podania);

(vi) okolnosti nahliadnutia do spisu neboli dôvodom pre zrušenie rozhodnutí Žalovaných (článok IX. tohto podania) a interné stanovisko Finančného riaditeľstva SR nemalo tvoriť obsah spisu (článok X. tohto podania);

(vii) právne posúdenie odôvodnení rozhodnutia Žalovaného 1/ a rozhodnutia Žalovaného 2/ uskutočnené zo strany Krajského súdu je nesprávne, keďže rozhodnutie Žalovaného 1/ bolo odôvodnené v súlade so Zákonom o odvode a rozhodnutie Žalovaného

2/ dalo Žalobcovi odpoveď na všetky ním nastolené zásadné otázky (článok XI. tohto podania).

6. Ďalej predkladaná argumentácia zároveň preukazuje, že napadnutý Rozsudok je jednak nepreskúmateľný a že jednak vychádza aj z nesprávneho právneho posúdenia Veci.“

Dôležitým argumentom žalovaných bolo to, že nimi namietaná nepreskúmateľnosť rozsudku krajského súdu je vadou podľa § 212 ods. 3 OSP, na ktorú je najvyšší súd povinný prihliadnuť ex offio, t. j. aj vtedy, ak by žalovaní túto vadu nenamietali.

Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozsudku nijako neindikuje skutočnosť doručenia predmetného vyjadrenia žalovaných a nijako sa výslovne nevysporiadal s argumentáciou uvedenou v tomto podaní. Najvyšší súd sa nijako osobitne nevysporiadal ani s argumentáciou žalovaných, podľa ktorej sa s namietanou vadou podľa § 212 ods. 3 OSP bol povinný zaoberať z úradnej povinnosti. Porovnaním obsahu podania žalovaných a obsahom a štruktúrou odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu je však zrejmé, že najvyšší súd uvádza skutkovú a právnu argumentáciu, ktorá je doslovným znením, prípadne parafrázovaním rozsiahlych častí vyjadrenia žalovaných (porovnaj napr. bod 85 na s. 26, bod 89 na s. 27, bod 90 na s. 28, bod 91 na s. 29, bod 93 na s. 30, bod 92 na s. 29, bod 94 na s. 30, bod 95 na s. 31, bod 98 na s. 32, bod 100 na s. 32, bod 101 na s. 33, bod 102 na s. 33, bod 103 na s. 34, bod 104 na s. 34, bod 107 na s. 35, bod 108 na s. 35 napadnutého rozsudku so znením vyjadrenia žalovaných).

Vychádzajúc z obsahu vyjadrenia žalovaných – ústavný súd dospel k záveru, že toto podanie predstavuje riadnu právnu a skutkovú argumentáciu, ide takto o odôvodnený názor žalovaných ako účastníkov konania vzťahujúci sa na predmet konania. Právne závery, ku ktorým najvyšší súd dospel, nemajú takú povahu, že by nedávali priestor na ďalšiu diskusiu. Stanovisko sťažovateľa k argumentácii uvedenej vo vyjadrení žalovaných by preto mohlo mať vplyv na výsledok konania. Najvyšší súd prevzal rozsiahle časti vyjadrenia žalovaných do odôvodnenia napadnutého rozsudku bez toho, aby nejakým spôsobom indikoval, že ide o argumentáciu uvedenú vo vyjadrení žalovaných. Z uvedeného možno

dospieť k záveru, že predmetné vyjadrenie žalovaných malo zásadný vplyv na napadnutý rozsudok najvyššieho súdu, keďže najvyšší súd svoje rozhodnutie zjavne založil na tomto podaní žalovaných. Neobstojí obrana najvyššieho súdu, podľa ktorej na predmetné vyjadrenie žalovaných neprihliadol, keďže bolo podané po uplynutí lehoty na podanie odvolania. Uvedený právny záver mal najvyšší súd uviesť v odôvodnení napadnutého rozsudku. Vo svojom stanovisku sa najvyšší súd nijako nevyjadruje k rozsiahlej obsahovej zhode podania žalovaných a odôvodnenia napadnutého rozsudku.

Na tomto základe ústavný súd – zohľadňujúc právne závery vyslovené v rozsudku EŠLP Trančíková proti Slovenskej republike z 13. januára 2015 a premietnuté už v náleze ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 283/2011 zo 14. septembra 2017, a vzhľadom na konkrétne okolnosti vo veci sťažovateľa – aplikoval primárne formalistický prístup k chápaniu práva na kontradiktórnosť konania ako súčasť práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto dospel k záveru, že nedoručením vyjadrenia žalovaných sťažovateľovi najvyšší súd porušil požiadavku zaistenia kontradiktórnosti konania. Týmto postupom najvyššieho súdu zároveň došlo aj k porušeniu princípu rovnosti zbraní, ktorý taktiež tvorí súčasť koncepcie spravodlivého súdneho konania. Princíp rovnosti zbraní okrem iného vyžaduje, aby každý účastník mal primeranú možnosť predložiť svoje návrhy za podmienok, ktoré nie sú podstatne nevýhodnejšie než podmienky, za ktorých touto možnosťou disponuje druhý účastník (Nideröst-Huber proti Švajčiarsku, Komanický proti Slovenskej republike, rozsudok zo 4. 6. 2002, bod 45).

Najvyšší súd napadnutý rozsudok zároveň riadne neodôvodnil – keďže neuviedol existenciu predmetného podania žalovaných a skutočnosť jeho doručenia žalovanými, a výslovne neuviedol, ako sa vysporiadal s argumentáciou v nej uvedenu a so skutočnosťou, že podanie bolo doručené po uplynutí lehoty na podanie odvolania. Vyjadrenie žalovaných pritom zjavne obsahovalo relevantné argumenty – keďže išlo o argumenty relevantné, podstatné, významné a týkajúce sa veci; tieto argumenty boli konkrétne a formulované dostatočne jasným a presným spôsobom (porovnaj I. ÚS 290/2015 a judikatúru EŠLP citovanú v tomto náleze ústavného súdu).

Na uvedenom základe ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd napadnutým rozsudkom porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na uvedený právny záver bolo bezpredmetné skúmať ďalšie námietky sťažovateľa – týkajúce sa veci samej, spôsobu vysporiadania sa s námietkou zaujatosti, oprávnenia podať odvolanie za obidvoch žalovaných a pod.

Vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 48 ods. 1 ústavy, namietanému porušeniu čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 13 ods. 2 až 4, čl. 59 a čl. 152 ods. 4 ústavy, namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 11 ods. 1, čl. 26 ods. 1, čl. 38 ods. 1 listiny a namietanému porušeniu čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 3 ods. 1, čl. 4 ods. 2 až 4 a čl. 11 ods. 5 listiny, namietanému porušeniu čl. 14 dohovoru a namietanému porušeniu práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu sa ústavný súd riadil princípom minimalizácie svojich zásahov do právomoci všeobecných súdov, rozhodnutia ktorých sú v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy preskúmané (IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 64/2010, IV. ÚS 100/2014), ktorý vyplýva z jeho subsidiárneho postavenia pri ochrane základných práv a slobôd. Vychádzal pritom v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. II. ÚS 182/06, IV. ÚS 311/08) z toho, že v nadväznosti na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a zrušením tohto rozsudku sa otvára priestor na to, aby sa najvyšší súd v ďalšom konaní sám vysporiadal s ochranou uvedených práv a článkov.

Ústavný súd preto v tejto časti sťažnosti sťažovateľa nevyhovel, uprednostňujúc právomoc všeobecného súdu na ochranu subjektívnych práv účastníkov konania pred ich ochranou v konaní pred ústavným súdom (bod 4 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Keďže najvyšší súd napadnutým rozsudkom sp. zn. 5 Sžf 26/2016 z 26. januára 2017 porušil označené základné právo sťažovateľa podľa ústavy a podľa listiny, ako aj právo podľa dohovoru, ústavný súd zrušil toto rozhodnutie a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu). Povinnosťou najvyššieho súdu bude riadiť sa právnym názorom ústavného súdu a vo veci opäť rozhodnúť.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom (bod 3 výroku tohto nálezu).

Podľa § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhradza účastník konania zo svojho.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov konania v sume 374,81 € (bod 3 výroku nálezu) v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to odmenu za 2 úkony právnej služby podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2017 v sume 147,33 € (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky) a náhrady hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby v sume 8,84 € (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky), čo spolu predstavuje sumu 312,34 €. Z priloženého osvedčenia o registrácii pre daň z pridanej hodnoty vyplýva, že právny zástupca je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), preto uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov.

Priznanú úhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. januára 2019